

PREKAPITALIZOVANIE ALEBO PODKAPITALIZOVANIE AKO NÁSTROJ RIADENIA

OVERCAPITALISED OR UNDERCAPITALIZED AS A MANAGEMENT TOOL ENTERPRISE

Doc. Ing. Peter Gallo, CSc.

Abstrakt

Príspevok sa zaoberá problematikou finančných zdrojov a ich využívania v riadení podniku. Skúma ukazovatele kapitálovej štruktúry prekapitalizovanie a podkapitalizovanie a prezentuje výsledky formou manažérskeho dashboardu využiteľného v praxi pri manažovaní podniku.

Kľúčové slová

Prekapitalizovanie, podkapitalizovanie, trvalý majetok, dlhodobé cudzie zdroje, zdroje financovania, trvalý obežný majetok.

Abstract

The paper deals with the issue of financial resources and their use in management. Examines indicators of the capital structure overcapitalised and under-capitalization and presents results in the form of dashboards usable in practice in managing the company.

Keywords

Overcapitalised , under-capitalization , permanent assets , long-term external resources , financial resources , persistent current assets .

Úvod

Finančná analýza zohráva v riadení podniku jednu z najdôležitejších úloh. Ukazovatele finančnej analýzy tvoria základné ciele podniku a sú veľmi dôležité pre potreby riadenia. Tieto ukazovatele sú stále vo vývoji a stále sa objavujú ďalšie ukazovatele, ktoré dávajú modernejšie pohľady na dosahovanie cieľov a výkonnosť podniku. V dlhodobom horizonte tvoria základné ukazovatele finančnej perspektívy podniku. Významnú úlohu v tomto procese nehrajú len ukazovatele rentability, likvidity a aktivity, ale aj ukazovatele kapitálovej štruktúry, ktoré poukazujú najmä na zdroje financovania a ich využívanie v procese ovplyvňovania štruktúry majetku. K dvom významným ukazovateľom patrí aj stupeň prekapitalizovania alebo podkapitalizovania podniku.

1. Prekapitalizovanie

Vypočítame ho nasledovne:

$$PRK = VI / NM$$

kde	PRK	- stupeň prekapitalizovania
	VI	- vlastné imanie
	NM	- neobežný majetok

O prekapitalizovanie hovoríme, ak sa hodnota blíži alebo presahuje hodnotu 1. Ukazovateľ porovnáva stabilitu a výnos. Ak je podnik prekapitalizovaný, stabilita sa preferuje pred výnosom. T. j. dlhodobé zdroje sa používajú aj na financovanie krátkodobých aktivít. To potom znamená, že riziko spoločnosti je nízke, ale je dosahované na úkor rentability. Firma má pritom ešte v zálohe dlhodobé cudzie zdroje.

Za optimálne hodnotu možno považovať hodnotu 1. Zvyšovanie hodnoty nad 1 sa pre firmu hodnotí ako nepriaznivé. Ak je však hodnota výrazne menšia ako 1, potom je dobre preskúmať firmu z pohľad podkapitalizovania.

Podľa spôsobu financovania aktív (majetku) môžeme podnik hodnotiť ako:

- a) **Podnik s agresívnym prístupom** – spoločnosť používa na financovanie neobežného majetku a trvalého obežného majetku nielen dlhodobé ale aj krátkodobé finančné zdroje; týmto znižuje spoľahlivosť a bezpečnosť podniku, ale z hľadiska rentability je to výhodný spôsob financovania.
- b) **Podnik s konzervatívnym prístupom** – spoločnosť požíva na financovanie obežného majetku nielen krátkodobé ale aj dlhodobé finančné zdroje, čím zvyšuje bezpečnosť pri podnikaní, spoľahlivosť je ale na úkor rentability.
- c) **Podnik s vyváženým prístupom** – spoločnosť pri tomto spôsobe používa dlhodobé finančné zdroje pre financovanie neobežného majetku a trvalého obežného majetku, čo je logické. Ostatný obežný majetok je financovaný z krátkodobých finančných zdrojov.

Nemožno však použiť tvrdenie, že jeden z týchto prístupov je správny, vždy je závislý od situácie a prostredia, kde pôsobí.

2. Podkapitalizovanie

Vypočítame ho nasledovne:

$$POK = (VI + DCZ) / NM$$

kde	POK	- stupeň podkapitalizovania
	VI	- vlastné imanie
	DCZ	- dlhodobé cudzie zdroje
	NM	- neobežný majetok

Ukazovateľ by sa mal pohybovať okolo hodnoty 1. Ak sa jedná o normálnu situáciu, dlhodobý kapitál je drahší ako krátkodobý kapitál. Výnos z investícií (neobežného majetku) by mal presahovať výnos k obežného majetku (krátkodobého majetku).

Ak je ukazovateľ menší ako 1, potom financujeme neobežný majetok aj z krátkodobých zdrojov a dochádza k podkapitalizovaniu, čo je nebezpečné. Sôr než zarobíme finančné prostriedky z dlhodobého majetku, musíme tieto krátkodobé zdroje vrátiť. Preto aj spoľahlivý prepočet investičného zámeru nám môže zlyhať pri financovaní krátkodobými zdrojmi, pretože skôr ako na investíciu zarobíme, finančné zdroje musíme vrátiť.

Podkapitalizovanie je často spôsobené rýchlym rozvojom prevádzkovej činnosti, kedy si podnik nedá pozor, odkiaľ finančné prostriedky získa pre svoj rast. Podniku potom hrozí insolventnosť a nízka bonita.

Ak je hodnota väčšia ako 1, používame dlhodobé finančné zdroje na financovanie obežného majetku, čo je zasa nerentabilné, pretože náklady na dlhodobý kapitál sú obyčajne vyššie ako výnosy z obežného majetku, preto takýmto použitím finančných zdrojov vlastne strácame. Je vhodné v tomto prípade uvažovať o znížení dlhodobej zadĺženosti v prospech krátkodobých záväzkov, ktoré sú lacnejšie.

Klesajúci vývoj tohto ukazovateľa signalizuje riziko úpadku spoločnosti.

PRÍKLAD:

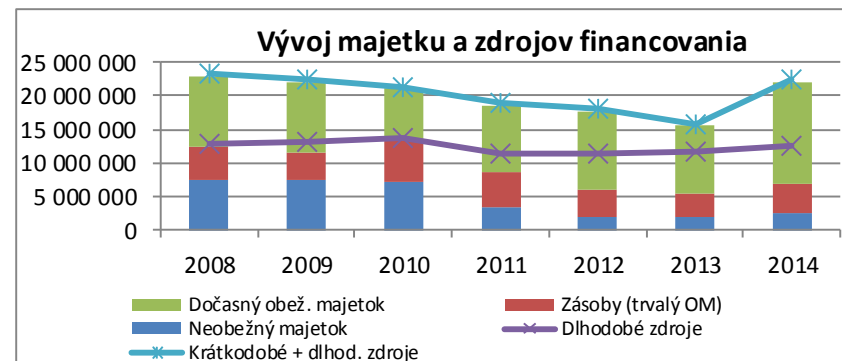
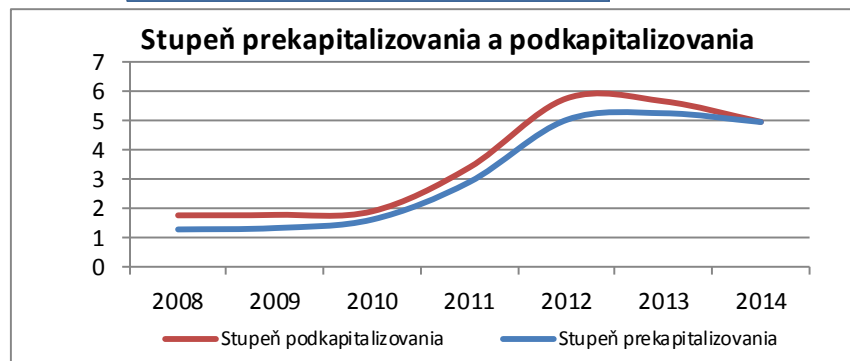
Prehľad efektívneho vynakladania finančných zdrojov môže byť vyjadrená napríklad nasledovným dashboardom – obr. č. 1.

Z dashboardu možno vyčítať, že firma s dlhodobým vyváženým prístupom prechádza do prístupu konzervatívneho, kde posilňuje svoju bezpečnosť na úkor rentability. Disponuje dostatočnými dlhodobými finančnými zdrojmi, ktoré využíva aj na krátkodobé financovanie, čo zhoršuje jej rentabilnosť. Zároveň pri financovaní majetku môžeme vidieť ako sa vyvíjajú dlhodobé finančné zdroje, ktoré sú za sledované obdobie viac menej stabilné a ako postupne klesajú krátkodobé finančné zdroje. V poslednom roku ale nastáva zlom a zvýšenie kapitálu sa prejavilo rastom krátkodobých finančných zdrojov.

Pri podkapitalizovaní je možno sledovať vývoj zdrojov financovania ako sa postupne podnik presúva do pásma znižovania rentability. Finančné prostriedky, ktorými disponuje by mohli byť využívané lepšie a pre podnik by bolo vhodné znížiť stupeň podkapitalizovania k hodnote 1. Je to ale náročný proces finančného plánovania budúcich období cez finančnú projekciu.

Analýza prekapitalizovania a podkapitalizovania

Firma: [redacted]

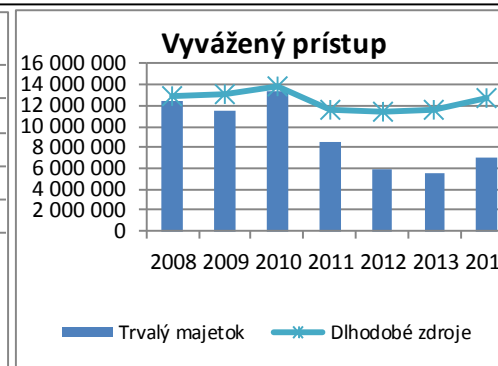
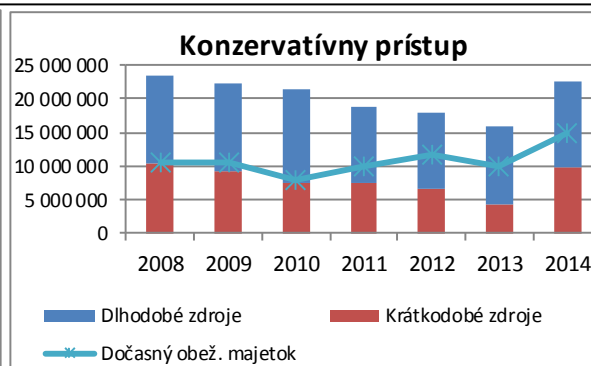
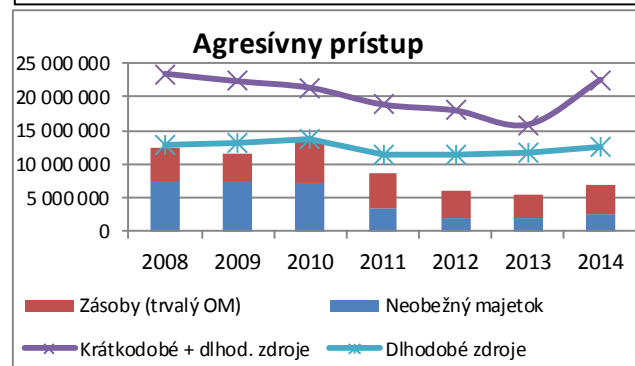

AGRESÍVNY PRÍSTUP - financovanie trvalý majetok dlhodobými aj krátkodobými finančnými zdrojmi

- rentabilita sa zvyšuje a spoľahlivosť a bezpečnosť klesá

KONZERVATÍVNY PRÍSTUP - financovanie dočasných aktív dlhodobými aj krátkodobými finančnými zdrojmi - vyššia bezpečnosť na úkor rentability

NORMÁLNY PRÍSTUP - neobežný majetok je financovaný dlhodobými finančnými zdrojmi - vyvážená bezpečnosť aj rentabilita

Poznámka: Ak stĺpce prevyšujú modrú čiaru dochádza k financovaniu aj z krátkodobých finančných zdrojov a firma prechádza do agresívneho prístupu a firma prechádza do agresívneho prístupu znižuje bezpečnosť a spoľahlivosť pri raste rentability

Poznámka: Ak modrá čiara čiara prevyšuje červený stĺpec dochádza k financovaniu dočasného obežného majetku z dlhodobých zdrojov zvyšuje sa bezpečnosť, ale klesá rentabilita

Poznámka: Ak modré stĺpce sú približne na úrovni modrej čiary firma má vyvážený prístup a jej rentabilita a bezpečnosť je v rovnováhe

Záver: **Agresívny prístup**

nemá

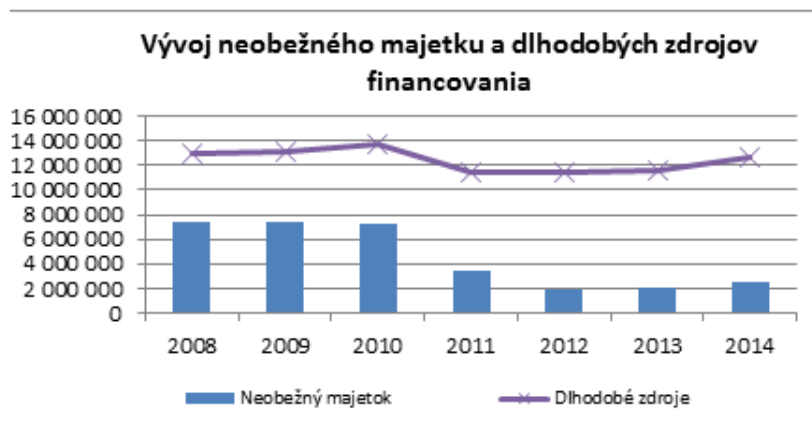
Konzervatívny prístup

roky 2011 až 2014

Vyvážený prístup

roky 2008 až 2010

Analýza stupňa podkapitalizovania

Záver: Firma rastom vysokým stupňom podkapitalizovania znižuje výnosnosť (rentabilitu).
Odporúčané je fialové pásmo pohybujúce sa okolo optimálnej hodnoty 1.

Záver

Problematikou ukazovateľov finančnej analýzy a jeho uplatnením v praxi, jej zdokonaľovaním a objavovaním nových vedecko-odborných poznatkov z tejto oblasti sa zaoberá Fakulta manažmentu PU v Prešove. Tento článok vyšiel ako príspevok k projektom VEGA 2014-2015 - č. 1/0054/14 „Výskum v oblasti controllingu rizík podnikania v EÚ so zameraním na návrh modelov na zefektívnenie riešenia a prognózovania finančných rizík podnikateľských subjektov“ („Research in the area of controlling the risks of entrepreneurship in the EU with focus on the design of models to streamline the solutions and forecasting of business entities' financial risks“) a projektu KEGA č. 020PU-4/2015 „Tvorba multimediálnych web dokumentov pre e-learningové vzdelávanie pre zvyšovanie kvality vedomostí manažérov a študentov“ riešený na Fakulte manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove.

Modelovanie ukazovateľov kapitálovej štruktúry prekapitalizovania a podkapitalizovania bolo pomocou programu IP_prekapitalizovanie.xlsx, ktorý efektívne spolupracuje s databázou výkazov na www.indexpodnikatela.sk, odkiaľ bol aj vybraný príklad.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

1. GALLO, P. (2013). Strategický manažment a controllingové analýzy. Prešov: Dominanta. ISBN 978-80-967349-6-2
2. GALLO, P. (2006). Podnikový controlling. Prešov: Dominanta.
3. HORVÁTHOVÁ, J., MOKRIŠOVÁ, M., SUHÁNYIOVÁ, A. (2013). Hodnotenie výkonnosti podniku s využitím creditworthy modelu. Prešov : Bookman, 2013. - 154 s. - ISBN 978-80-89568-95-6.
4. HORVÁTHOVÁ, J., MOKRIŠOVÁ, M.. (2013). Výber ukazovateľov pre tvorbu ereditworthy modelu hodnotenia výkonnosti a jeho konštrukcia. In: Exclusive journal : economy and society and environment . - ISSN 1339-0260. - Vol. 1, no. 1 (2013), s. 167-175.

Internetové zdroje

1. www.indexpodnikatela.sk
2. www.dominanta.sk
3. <http://www.podnikatel.sk/>

